

delavna v Egiptu, kjer je pomenljivega varovati na korist Francoske. Ne more se potovati po vnanjih deželah brez hude žalosti. Naša nekdanj tako velika Francoska je danes brez prijatelja in brez veljave. Najbolj dobrohotni se ne zmenijo za njo, kar je mučnejše kot sovraštvo, in vendar bi imela močna Francoska svoje gotovo mesto med svetom. Vnanjim državam nasproti pridobili si bomo zopet veljavo samo s tem, da se domá zopet okrepčamo. Položaj ta pa izvira iz odpovedi na načelo suverenitete ljudstva. Dokler ljudstvo ne bode izreklo svoje volje, tako dolgo Francoska ne pride k moči.

Dedič Napoleona I. in Napoleona III. sem jaz edini živi mož, v čegar imenu je združenih 7 milijonov in 300.000 glasov. Od smrti sina cesarjevega nisem se vtikal v politiko. Poskušnje, katera se je delala, nisem hotel motiti in čakal sem tužen tako dolgo, da so mi dogodbe dale besedo. Molčanje moje bil je domoljub izraz spoštovanja mojega za mir dežele. Moje vedenje, moje mišljenje, moje namere so se namenoma zatajevale. Nemo odgovarjal sem z zaničevanjem onim, ki so skušali ščuvati sinove zoper očeta. Zaničljivo in brezvspešno prizadevanje! Prisiljen sem bil mladim srcem zaukazati molčanje, ker me je razsrdilo ščuvanje. Sam sem hotel nasproti stati svojim nasprotnikom. Sinovi moji so še nevedni v politiki. Naravni red nakazuje jim prostor za menoj in zvesti bodo ostali praviim Napoleonskim načelom. Govorilo se je o odpovedi, toda iz tega ne bode nič. Ako se ima več dolžnosti kot pravic, tedaj pomeni odpoved — begunstvo od prapora. Taki dogovori, tako nasprotno pripoznanje je morebiti pristojno za prince, kateri mislijo, da imajo pravice vzvišene nad voljo dežele.

Napoleoni, izvoljenci in služabniki ljudstva, ne morejo tako postopati. Dve načeli vzdržujete svet: ono, katero dopušča pravico vzvišeno nad voljo ljudstva, in ono, katero prvi vir vse pravice v to suvereniteto polaga. Vsa čast deželah, v katerih ste ti dve načeli zedinjeni. Na Francoskem tega ni. Zastopniki preteklosti se odločno odbijajo. Nikakoršne dvoumnosti! Ni mogoča poravnava med pristaši bele zastave, edinim znamenjem hiše Burbonske! Različnosti mišljenja med pristaši suverenitete ljudstvo ni nespravljivo nasprotstvo. Napoleonidi zagovarjajo neposredno suvereniteto ljudstva. To pravilo zapustilo je mnogo republikanov samo iz strahu pred glasovanjem ljudstva. Kar je ljudsko glasovanje ustanovilo, to more zopet le ljudsko glasovanje vpeljati. Jaz ne zastopam stranke, temveč reč in načelo. To je reč vseh, morebiti še bolj kot moja. To načelo je pravica ljudstva, izbrati si svojega načelnika. Kdor to pravico tají, napada suvereniteto ljudstva. Vlada razpade, toda tako velika ljudovlada, kakor je naša, ne more se dalje izogibati sili, avtoriteto zopet djati v veljavo. To čutilo živi v ljudstvu. To je pokazalo pri osmerem ljudskem glasovanju v letih 1800, 1802, 1804, 1815, 1848, 1851, 1852 in 1870. Francozi, spominjajte se sledečih besedi Napoleona I.: „Vse, kar se zgodi brez ljudstva, je nepravno. Napoleon.“

Naši dopisi.

Z Dunaja 22. januarija. — Cesar se je povrnil iz Ogerskega na Dunaj, kjer je bival precéj dolgo; vsled tega prihoda pričelo se bode bolj živahno gibanje v tukajšnjem političnem pa tudi družbinskem življenju viših krogov. Potovanje cesarjeviča na Goriško je za zdaj odloženo, kakor se verjetno naglašá, zato, ker je povodenj zadnjih mesecev napravila toliko nesreče po raznih naših deželah. — Tudi o potovanju cesarice na An-

gleško menda iz enakega vzroka ni čuti nič več. — Jutri večer doide sem ruski minister vnanjih zadev, Giers, gredé iz Laškega, kjer je bival dva meseca. Pisarilo se bode mnogo o njegovem bivanju, gotovo več kakor zasluži; vsekako bo tukaj sprejet in spremljan z največo prijaznostjo in pozornostjo, kar je samo po sebi razumljivo pri tako veljavnem državniku, toliko bolj pa še pri znanih ne ravno prijateljskih razmerah med državo našo in rusko.

Državni zbor zboruje za zdaj po dvakrat na teden, pa vkljub nepomenljivemu dnevnu redu bila je seja preteklega petka precéj vihar. Najprej spustil je dr. Sturm s pretvezo vprašanja do Groholskega kot predsednika onega odseka, kateremu je bil izročen znani Wurmbrandov predlog o nemškem državnem jeziku, vso svojo nemško-pemsko jezo zoper privoljeno česko šolo na Dunaji trikrat kričaje „die deutsche Hauptstadt Wien“ (nemško glavno mesto Dunaj), med glasnim smehom desnice; domišljeval si je hudournik (Sturm), da bo res s kričanjem degradiral avstrijsko glavno mesto Dunaj v nemško, ali pa da bo s kričanjem prenapredil dejanske statistične razmere dunajske in uničil 240.000 tukaj bivajočih Čehov in tisuče drugih tukaj bivajočih Nenemcev, Poljakov, Slovencev, Francozov, Lahov itd.

Še huji vihar pa je nastal, ko je pri prvem branji vladinih davkarskih postav začel Plener obirati denarnega ministra Dunajevskega. Govoril je po svoji navadi koj celo uro in dokazoval pogubnost postav, nepremišljenost in neusmiljenost vlade in trdil, da so bili predlogi prejšnje vlade na vse strani boljši. Tudi je očital ministru, da tihotapsko pokriva to postavo z drugo in tako je šlo brez konca in kraja, da ni ostala ne nitka cela ne na postavah in ne na ministru. — Na to pa Dunajevski — tudi ne ravno slabe volje — odgovarja spretno in oistro, posebno izraz tihotapstva vrne Plenerju z vprašanjem: „da vendar menda Plener ni rabil te besede z ozirom na svoje volilce“. To je pa Plenerja tako zapeklo, da je kasneje v rečem popravku kar zacvilil s protestom, in časniki trdijo, da hoče vsled tega jutri iz tega napraviti enak škandal, kakor svoj čas zoper Pražaka, ko so hoteli, da se mu dá „klic k redu“ zaradi izraza „Gesetzesübertreter“. — V petek vtemeljevati ima dr. Matuš svoj predlog o razdelitvi trgovinskih zbornic, in tu se pričakuje zopet hud vriš, ker se tolmači tudi to za kos razrušenja „nemiljivih ustavoverskih trdnjav“, volilnega reda. — Več o tem drugi teden.

Iz Gorice 14. jan. (Izv. dop.) (Konec.) Kakor se vidi, je občni zbor „Sloge“ obravnaval važne predmete v duševnem, narodnem in gmotnem oziru. „Slogo“ so imeli po pravici za mrtvo, ker ni zadnji čas nič delovala. Zato so se ji pa prašanja nakopičila, katera so večinoma ne samo potrebna dejanske rešitve, ampak tudi taka, da jih ni brez posebne škode mogoče več odlašati. Kolikor je bilo torej bolj čudno, da so nekatere ne samo „Slogo“, ampak v obče enaka društva kot brezpotrebna proglašali in gledé na to roke križem držali, toliko nujnejše je zdaj, da se novi društveni odbor naloženega mu dela nemudoma poprime in ga z vstrajnostjo izvršuje. V lastnosti in voljo novega odbora tudi zaupamo, da bo po svoji moči deloval. Da pa ne bo mogel vplivati, kakor bi odbor sam hotel, in kakor bi mu bilo želeti, to je tudi le pregotovo; vendar o tem o priliki. Žalostno pa je, da politični plitveži iz naše srede po svoji kratkovidnosti domači stvari škodujejo s tem, da vsako našo namero uže naprej, veliko pred porodom, po širokem svetu razglašajo in tako še drugače zmerne in merne možé druge narodnosti vznemirjajo. Ravno o predlogih, ki so bili na občnem zboru „Sloge“

na dnevnem redu, so ti modri politiki, na pr. v „Triebüne“ in po domačih časnikih natanko komentirali „obsežnost“ in imenitnost dotičnih predlogov. To so „N. fr. Presse“ in tetka „Triester Zeitung“, potem pa goriški, zadnjič opisani novi laški list slastno pobrali, po svoje pojasnili in po stari navadi proti nam obrnil! Goriški „Corriere“ uže opominja naše mestno starešinstvo, da naj bode pozorno na naše delovanje, zlasti pa na otročje vrte, za katere bo treba še le denarja nabirati. Italijanski lisjak je lani rekel v „Indipendente“, da ni treba v politiki razglašati namer, pač pa tiho delovati. Tako tudi Italijani delujejo, in po tej poti so nam primorska mesta spravili pod svojo oblast. Sapienti pauca! Ko bi se mi tega načela držali po listih in v dejanjih, bi več storili, in bi se nam sovražnik ne oboževal tako močno proti vsaki nameri — uže naprej!

Danes je privrelo k posvečenju novega škofa obilo ljudstva iz goriške okolice v našo prvostolnico, ki je bila prenapolnjena. Škofu Zornu so se te dni duhovniki poklonili z darili, ustno in pisano besedo v obili meri.

Z Gorice 21. januarija. — Kakor je bilo videti naprej, goriški list „Corriere“ je začel intenzivno ščuvati proti Slovincem. Ta list je nastal iz opozicije proti nameri, da bi drug list ne oživel v avstrijskem, pomirljivem zmislu. Zato se oglašja tudi proti slovenskim nameram. Vnovič imenuje Slovence goriškega mesta „goste“, Slovence iz okolice in pa rodoljube, ki hočejo za narod kaj storiti in pravičnega doseči, pa „panslaviste“. Vredništvo, v Gorici dobro tudi Slovincem poznano, samo v resnici gostoljubnost goriških meščanov na škodo pravici in miru zlorabi, hoče Slovence, njih potrebe in razmere soditi in razgovarjati, dasi čisto nič slovenskega jezika ne pozna, ampak vso modrost o slovenskem gibanju ali negibanju še le po drugih virih zajemlje, pa največ iz „Triester Zeitung“, kakor to tetko izrečno navaja. „Corrierovo“ vredništvo je takoj zasledilo, da nameravajo tukajšnji Slovenci potreben otročji vrtič napraviti, in uže opominja mestne očete na nevarnost, ki bi vsled tega italijanski narodnosti pretila?! Še se ni raznesla dobro novica, da hočejo Slovenci tudi tu posojilnico osnovati, uže opominja svojce, da naj se podvižejo za enako osnovo. Prej je bilo vse tiho o tem. V Gorici pa morajo biti pravi „špiceljni“, ki zasledujejo vsak korak, ki ga Slovenci storé, in vsako besedo, katero premišljeno ali nepremišljeno izustijo. Ti ova-duhi raznašajo potem vse to z lažmi in presukavanjem v judovske „irredentovske“ nemške in italijanske liste na Dunaj in v Trst.

Znano je, da „Triester Zeitung“ vse, kar je slovansko, sovraži in obrekuje; od tod pa zajemlje „Corriere“ goriški s povelikavnikom svoje novice o nas. Iz tega pa se vidi, kako bi morali Slovenci previdni biti v svojih javnih dopisih in poročilih. Najbolj žalostno pa je, da celó lastni sinovi slovenski celó in ravno v tetko „Triesterico“ o našem gibanju na debelo in široko poročajo, kakor se to od nekega časa redno godi gledé na delovanje tržaških Slovencev. Gospôda! tukaj se opominjajte sami, katere stvar zadeva; drugače bomo še posebe govorili, ker stvar je preresna.

Rodoljube pa opominjamo, naj ne prenehajo buditi ljudstva našega, da se obudi k narodni zavesti. Goriško mesto ima kupce in obrtnike, ki živé večinoma in vedidel od slovenskega kruha. Med temi je še mnogo ali vsaj nekaj takih, ki s Slovincem spodobno ravnajo in hočejo v miru ž njim živeti. Podučevati je treba ljudstvo, da bo za naprej samo pri takih kupovalo in samo takim zaslužek dajalo. „Corriere di Gorizia“ se tiska v Paternolli-jevi tiskarni. Tu je ob enem bukvarna, ki je goriškim Slovincem dobro znana; ljudstvo zlasti molit-

vene knjige najrajše od nekda v tej knjigarni kupuje. Rodoljubi naj dajo temu knjigarju razumeti, da bodo ljudstvo drugače podučili, ako bo tiskal list, ki je namenjen, Slovence sramotiti, njih narodnost žaliti in italijansko narodnost proti Slovincem vznemirjati in ščuvati. V Gorici so še drugi knjigarji, ki so tudi Slovincem pravični in enako pošteni trgovci. To načelo raztegnimo na vso kupčijo in obrtnijo; potem bomo videli, kdo bo pametnejši. Poglejmo na Cesko, kjer so enake agitacije veliko koristile; če se prav organiziramo, bo enak pomoček tudi pri nas dobre nasledke imel. Torej pozor do časa!

S Škofje Loke 22. jan. — Žalostno novico Vam imam danes poročati. Ravno smo pokopali truplo gosp. **Ivana Koširja**, deželne sodnije svetovalca v pokoji, povsod znanega vrlega narodnjaka, ki je 19. dne t. m. tukaj umrl še le 61 let star. Rojen je bil v Loki, služboval na več krajih, slednjič bil okrajni sodnik v Trebnjem, kjer je slovel kot posebno izveden pravosodec in narodnjak, ki je še celó o najbolj nevarnih časih očitno kazal svoje narodno prepričanje. Podpiral je vedno slovenska društva in časnike in ljudstvo v nemal za narodnost ter spodbujal k vztrajnosti in zavednosti. Ko je stopil v pokoj, izvolil si je svoje rojstno mesto Loko za bivališče in tukaj bil med naipridnejšimi udi čitalnice. Poleti se je bil pri kopanju prehladil in nakopal si bolezen, ki ga je slednjič pobrala. Pogreb njegov bil je sijajen, rakev z veuci obsuta in na grobu so mu čitalnični pevci zapeli dve nagrobnici; obilna vdeležba je pokazala, da je tega možaka vsa Loka nerada zgubila. Res, škoda zá-nj! Lahka mu zemljica in večni spomin!

Iz Bizavika. — Na Svečnice dan 2. februarja ima čitalnica v Bizaviku svoj 10. občni zbor popoldne ob 4. uri. Povabljeni so vsi društveniki narodne čitalnice.

Odbor.

Iz Ljubljane. („Napoleon reče itd.“) ta pesem o „Iliriji oživljena“ prišla je te dni marsikateremu rodoljubu slovenskemu živo na misel, ko se je imé „Napoleon“ zopet razlegalo po vsi Evropi in še dalje. Bo li vendar tudi našim merodajnim krogom prišlo na misel, kako je — ne ustanovil, ampak oživil našo Ilirijo, to posebno v očigled „irredentovskim“ dogodbam na Primorskem? Se bo li našel vitez junaški, ki v obrambo države zakliče: **Ilirija vstan'!**

— (*Knez Ernest Windischgrätz*), naš državni poslanec, ki uže boleha od zadnje jeseni, biva zdaj, kakor čujemo, v Benedkah in zdravje njegovo se boljša, hvala Bogu, vendar pa potrebuje še milejšega podnebja in miru. — Upamo, da prav kmalu moremo poročati o popolnem ozdravljenju našega obče ljubljene in častnega poslanca.

— (*Kranjsko obrtnijsko društvo*) poklonilo se je pretekli teden gosp. deželnemu predsedniku Winklerju in deželnemu glavarju grofu Thurnu z namenom, tudi z besedo podpirati mnogokrat, pa še zmiraj brez uspeha ponavljane prošnje, da se vendar enkrat odpravijo one vrste obrtnijskih del v kaznilnici na ljubljanskem gradu in v deželni posilni delavnici, katere bolj in bolj žugajo spodriniti domače prosto obrtništvo meščanov, ki morajo kot zvesti in neoporečni državljani skrbeti zá-se in s težkimi davki pripomoči k troškom za kaznovance. Posebno sta gg. Klein in F. Zupančič s krepkimi besedami zagovarjala opravičene prošnje društvene. Razgovarjalo se je tudi oddajanje javnih del in društveni zastopniki so priporočali tako vredjenje pogojev pri oddaji, da bode mogoče izvršitev prevzeti tudi manjim, domačim obrtnikom. — Gospod deželni predsednik in tudi deželni glavar, priznajoča položaj ljubljanskih obrtnikov, obljubila sta, po moči podpirati vse, kar bi moglo pripomoči k povzdigi ljubljanskega obrtništva.

— (*Ljubljanska hranilnica*) izvolila je v zadnjem občnem zboru sledeče nove ude: J. Baumgarten, Fr. Doberlet, vitez Gutmannsthal, nadsodnijski svetnik Kapretz, vpokojeni polkovnik Knobloch, J. V. Krisper, sodnijski svetnik Ledenig, K. Leskovitz, Maurer, kanonik Premerstein, M. Treun, Waldherr, sodn. svetnik Zhuber. Ta imena ne potrebujejo komentiranja!

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Včeraj zvečer pričakoval se je tukaj ruski minister vnanjih zadev Giers, čegar prihod se je z namenom ali brez namena zakasnil za en dan. Njemu na čast napovedano je za danes pri cesarji sijajno kosilo; to je prvo znamenje, da bo tukajšnji sprejem njegov posebno odličen in tudi to, da naši diplomati vedó prav ceniti veliko važnost naših razmer k Ruski. — V resnici so tudi razmere naše proti Ruski zelo težavne na jugu, kjer bode na razvalinah turškega ozemlja v Evropi ona država več dobila, katera bo mogla in znala več prijeti in držati. Vse kaže, da ne more tam doli ne naša sama in ne Ruska sama brez krvave vojske in brez ugovora Evrope prisvojiti si vse evropejsko-turške dedšine; misliti pa je, da si morete in smete, in to brez bojov, prilično z lepo deliti obe državi one dežele; veljave in vpliva pa bode imela več tista, katera bo znala gospodariti in vladati modreje. S ponemčevanjem in pomadžarenjem se ve da, si ne bomo pomagali.

Državni zbor imel je včeraj zopet sejo, nad katero so viseli črni oblaki hudega viharja; toda odpihala jih je ojstra burja. Začetkom seje vprašal je Plener denarnega ministra Dunajevskega, kako so razumeti njegove besede v zadnji seji: „ich hoffe doch wohl nicht mit Bezug auf seine Wähler?“ Minister odgovoril je na to, posnemaje obseg svojega govora, v katerem je odbijal neposredno, večkratno, vladi storjeno očitiranje tihotapstva ter je sklenil, da so njegove besede to pomenile, kar se je tukaj uže marsikateremu govorniku očitalo, namreč, „da govori skozi okno“, to je, svojim volilcem. — Plener odgovori na to, da je sicer z odgovorom ministrovim zadovoljen, da pa tega ne smatra za tolmačenje, ampak za preklic onega, kar je govoril v zadnji seji. Dunajevski se zopet oglasi, trdeč, da on nima ničesar preklicati, ker je svoje besede prvič tako razumel, kakor danes; tudi bi bilo čudno, da hoče Plener boljše vedeti, kaj si je Dunajevski pri svojih besedah mislil, kakor ta sam, pa tudi čudno, čemu ga po tem sploh kaj vpraša. — S tem bila je stvar pri kraju. — Potem se je volil odsek za predloženo delniško postavo, v katerega je bil izmed Slovencev voljen dr. Poklukar, in odsek za varstvene marke, v katerega je bil voljen Obreza. — Potem utemeljeval je Chlumecky v obširnem govoru znani gospodarski predlog levičarjev. — Zbornica bila je zelo polna, navzoči skoraj vsi poslanci.

Iz Trsta. — Tudi pri volitvi v drugem razredu zmagali so „irredentovci“ s sijajno večino, nasprotni njegov kandidat še polovico toliko glasov ni dobil, kakor pa lahon. Vidi se, da v Trstu laška pšenica dobro cvete. Pretis biva uže nekaj dni na Dunaji, zakaj, ne vemo; to pa vemo, da v Trstu ne bo bolje, dokler tamošnjemu cesarskemu namestniku ne bo drugače ime. — Lloydov parobrod „Minerva“, ki je zavozil na skale gredé v Aleksandrijo, je poškodovan na poti nazaj v Trst.

Francoska. — Na drugem mestu podajamo svojim bralcem „manifest“ princa Napoleona, o katerem sodijo prijatelji in nasprotniki njegovi enako, da pravično obsoja vladanje republike v preteklih dvanajst letih. — Pa ne samo ta manifest, ampak to, da se je tamošnji vladi potrebno zdelo sicer zasramovanega in zasmehovanega rudečega princa djati v zapor; dalje, da nasvetuje v zbornicah postaviti, s katero se vlada pooblasti, postopati s prognanstvom ali zaporom vseh udov onih družin, katere so nekdanj vladale na Francoskem; nadalje: nove zarote legitimistov, katerih se baje vdeležujejo odlični politiki, vojaki in zastopniki največjih denarnih krogov z Rothschildom; govorice o odstopu ministerstva; nezadovoljnost z dosedanjim vladanjem, vse to kaže, da se na Francoskem pripravlja velik prevrat, kateri nastopi ali prav kmalu, ali še le čez nekaj časa; toda čuti se iz vsega negotovost, tavanje, nezaupnost v sedanje razmere, ki se nikakor ne morejo držati. Morebiti vendar uže kmalu zmagajo tam krogi reda in postavnosti.

Nemška. — Preteklo nedeljo popoldne umrl je princ Karol, edini brat cesarjev, v visoki starosti 82 let; zato so odložene svečanosti srebernega ženitovanja cesarjeviča. — S Hamburga naznanja se zopet grozovita nesreča na morji. Velik parobrod „Cimbria“ odpeljal se je s 510 popotniki v Ameriko; pretekli petek ta brod z drugim skupaj trešči, in prav kmalu se potopi „Cimbria“ z vsem, kar je bilo na njej. Mnogo popotnikov je Čehov in Ogrov, tudi z Dunaja nekaj; po sedanjih poročilih znano je samo o rešenih 73 osebah. — „Sultan“ došel je v Hamburg tudi hudo poškodovan.

Ruska. — V Moskvi je govorica, da se hoče car z dvorom preseliti v Moskvo.

Telegram „Novicam“.

Z Dunaja 24. jan. ob 1. uri in 2 min. pop.

Ruski minister unanjih zadev Giers je danes došel, kosi jutri pri cesarji. „Wiener Zeitung“ objavlja odlikovanja za zasluge pri povodnji na Tirolskem. Med odlikovanimi so: Stavbeni nadsvetnik Indra in grofič Hohenwart. Cesarica Evgenija biva v Parizu pri soprogu Napoleonovi. Ministerstvo francosko je razdvojeno in odstopa. Slavni slikar Dore je umrl.

Listnica vredništva. Gosp. R. v P.: Prihodnjič, pa ljubše nam je še neobjavljeno. — Gosp. P. v G.: Žalibog, imamo zdaj težav več, ker gre vsako pismo še za pošto dalje in zopet nazaj. Za danes je naročeno, ako ne bo prepozno. — G. V. v K.: Mislamo, da ste preojstri, posebno, ako gre tožba Vaša zoper sicer sploh velezasluženo osebo. Božič in božično petje ima med našim ljudstvom še močne in globoke korenine, katerih bi ne bilo prav soditi samo s stola estetike.

Žitna cena

v Ljubljani 17. januarja 1883.

Hektoliter: pšenice domače 7 gold. 47 kr. — banaške 8 gold. 92 kr. — turšice 5 gold. 36 kr. — soršice 6 gold. 70 kr. — rži 5 gold. 20 kr. — ječmena 4 gold. 71 kr. — prosa 4 gold. 87 kr. — ajde 4 gold. 6 kr. — ovsa 2 gold. 93 kr. — Krompir 2 gold. 86 kr. 100 kilogramov.